

× اشتباهات ایران

ایرانی مرتکب خطاهای بزرگی شده‌اند و حالا ایران در نبردی حساب‌شده و برنامه‌ریزی‌شده گرفتار شده که به سود طرف مدافع پیش می‌رود. انبوه جنگ‌افزارهای عراق می‌توانند خسارت‌های عظیمی به پیاده‌نظام و باقی‌مانده‌ی نیروهای زرهی ایران وارد کنند.»

عملیات رمضان، تیر و مرداد ۱۳۶۱؛ سخت و تلخ

× نبرد هوایی

جنگنده‌های ایرانی نیازمند قطعات یدکی آمریکایی بودند و این موضوع تأثیر زیادی در ادامه‌ی کارایی آن‌ها داشت؛ نکته‌ای که مورد توجه تحلیل‌گران سازمان سیا نیز بوده است؛ «نیروهای هوایی هر دو طرف عمدتاً ناکارآمد بوده‌اند. محرومیت ایرانی‌ها از قطعات یدکی و جایگزین ساخت ایالات متحده آن‌ها را بسیار ضعیف کرده است. به علاوه، آن‌ها همچنان با مشکلات مربوط به نگهداری و تعمیر هم دست‌به‌گریبان‌اند.» «برای تهران، فقط حدود ۱۰۰ فروند هواپیمای جنگنده‌ی عملیاتی باقی مانده و تحمل از دست رفتن تعداد زیادی هواپیما در حمله‌های هوایی بزرگ به خاک عراق یا میدان نبرد برایش بسیار

Ⓣ رزمنده‌ی ایرانی کارت شناسایی دوستش را که لحظاتی قبل شهید شده به دوربین عکاس نشان می‌دهد. روحیه‌ی شهادت‌طلبی رزمنده‌های ایرانی در اسناد سیا بازتاب دارد.

دشوار است. در نتیجه، ایرانی‌ها حمله‌های هوایی کوچک اما پرسروصدا انجام می‌دهند، مثل بمباران بغداد در روز چهارشنبه.» و بعد به وضعیت عراق پرداخته‌اند؛ «عراق هنوز حدود ۳۰۰ فروند هواپیمای جنگنده‌ی عملیاتی دارد و قطعات جایگزین را هم از شوروی و هم از فرانسه دریافت می‌کند. از پاییز گذشته، عراقی‌ها در عملیات هوایی‌شان تهاجمی‌تر شده‌اند اما نتوانسته‌اند برتری عددی‌شان را به برتری در درگیری‌های زمینی تبدیل کنند. حمله‌های زمینی ایران همیشه شبانه انجام می‌شوند؛ زمانی که نیروی هوایی عراق به‌ندرت وارد عمل می‌شود.»

عراق برتری آشکاری در دفاع هوایی دارد اما نمی‌تواند مانع حمله‌های هوایی کوچک ایران شود. تجهیزات عملیاتی دفاع هوایی ایران بسیار کمترند اما ایران می‌تواند تعداد کافی از آن‌ها را برای دفاع از اهداف مهمی مثل جزیره‌ی خارک متمرکز کند.» «ایرانی‌ها نمی‌توانند مانع حمله‌های هوایی بزرگ عراق به تهران و شهرهای دیگر شوند. در حمله‌های هوایی عراق در هفته‌ی گذشته، بیش از هزار غیرنظامی آسیب دیده‌اند.» و بعد می‌خوانیم: «از زمان آغاز جنگ، بیشتر حدود ۱۷۵ هواپیمای جنگنده‌ی که ایرانی‌ها از دست داده‌اند با آتش زمینی عراقی‌ها سرنگون شده‌اند. ایرانی‌ها هم حدود ۱۰۰ هواپیمای عراقی را ساقط کرده‌اند.»

Ⓣ عباس دوران، خلبان ایرانی که ۳۰ تیرماه پس از بمباران هدف‌هایش در عراق، هواپیمایش را که به شدت آسیب دیده بود به یکی از ساختمان‌های شهر بغداد زد. ناامن بودن عراق از دلایل لغو اجلاس غیرمتعهدها در بغداد شد.

× خارج از مرز

بر اساس مقاله‌ی نیویورک تایمز و به نقل از روزنامه‌ی Fort Worth Telegram در دهم خرداد ۱۳۶۱: «بازپس‌گیری شهر استراتژیک کر مشهر از سوی ایران، حکم پیروزی بر عراق را در نبردی خونین دارد؛ نبردی که پس از تجاوز عراق به خاک ایران در سپتامبر ۱۹۸۰ آغاز شد.

در حال حاضر، مهم‌ترین پرسشی که پیرامون منطقه‌ی خلیج فارس مطرح است، این است که آیا ایران به این پیروزی قناعت خواهد کرد یا این که اقدامات خود را تا مجازات عراق و حامیان ادامه خواهد داد؟ به نظر می‌رسد پاسخ این باشد که ایران صرفاً به این پیروزی اکتفا نخواهد کرد. آیت‌الله خمینی سوگند خورده بود که تا زمانی که همه‌ی سربازان عراقی از خاک ایران بیرون رانده نشده‌اند، ایران هرگز در مورد صلح با عراق مذاکره نخواهد کرد. اینک که عراقی‌ها در حال عقب‌نشینی هستند، [آیت‌الله] خمینی می‌گوید که به کم‌تر از سرنگونی صدام حسین، سیاستمدار قدرتمند عراق، رضایت نخواهد داد. این موضوع نشان می‌دهد که ایران به عراق حمله خواهد کرد.

احتمال این که ایران دامنه‌ی تهاجم‌های نظامی‌اش را نه تنها به درون خاک عراق، بلکه به دیگر بخش‌های منطقه توسعه دهد، در اظهارنظر و ملاحظات سیاستمداران داخلی ایران برجسته شده است. رژیم ایران باید به این موضوع واقف شود که بهترین فکر این است که نیروهای مسلح خود را [صرفاً] مشغول جنگ، و بیرون از میدان سیاست نگه دارد. فرماندهان نظامی، فاتح و غیرفاتح، می‌توانستند تهدیدی برای حکمرانی ملاها ایجاد کنند. افزون بر این، ادامه‌ی جنگ، اکثریت مردم ایران را پیرامون حکومت ایران متحد خواهد ساخت. این موضوع می‌تواند با هدف پرت کردن حواس مردم از مشکلات جدی اقتصادی و سرکوب‌های سیاسی فعلی رژیم، به کار آید.

به‌علاوه، رژیم [آیت‌الله] خمینی، به لطف پیروزی بر عراق، تلاش‌هایش را به منظور صدور بنیادگرایی انقلاب اسلامی به سراسر منطقه‌ی خلیج فارس تشدید خواهد کرد. این چشم‌انداز، دولت‌های میانه‌رو و نفت‌خیز منطقه را به وحشت انداخته است. تهدیدهای فزاینده‌ی ایران بی‌شک دولت‌های منطقه را متقاعد خواهد کرد که تدبیری عقلانی ببینند و روابط نزدیک‌تری با ایالات متحده برقرار سازند.

با آغاز جنگ ایران و عراق، دیدگاه غالب در غرب این بود که بهترین نتیجه این خواهد بود که هیچ کدام از طرفین پیروز میدان نشوند. با این حال، شور بختانه، ایران اکنون تقریباً به پیروزی‌اش یقین دارد. آشنی دادن طرفین از طریق مذاکره که طی آن دو کشور توافق کنند که مرزهای پیش از آغاز جنگ را محترم بشمارند، همچنان گزینه‌ی احتمالی است. این موضوع تهدیدهای شبه‌نظامیان جوسور و با‌اعتماد‌به‌نفس ایران را به کلی مرتفع نمی‌کند، اما بهتر از آن است که ایران، حکومت موردنظر خود را در کشور عراق روی کار بیاورد.»

× منابع

- 1982, May 23; Fort-Worth Telegram
- 1982, May 31; Fort-worth Telegram
- 1982, April 6; Arizona Daily Star
- 1979, December 4; CIA Records, Geographic Brief on the Province of Khuzestan
- 1980, September; CIA Records, Iraq/Iran Military Summary
- 1980, October 31; CIA Records,

- 1981, March 20; CIA Records, NPIC Archive, Military Activity Summary, Iraq/Iran Forward Areas
- 1982, April 23; CIA Records, Monthly Warning Meeting
- 1982, May 18; CIA Records, National Intelligence Daily
- 1982, July 8; CIA Records, NPIC Archive, Iranian Offensive Preparation
- 1982, July 15; CIA Records, NPIC Archive, Iranian Offensive

- 1982, July 18; CIA Records, NPIC Archive, Iran-Iraq Conflict
- 1982, July 22; CIA Records, NPIC Archive, Iran-Iraq Conflict
- 1982, July 24; CIA Records, Special Analysis, Iran-Iraq: Military Strengths and Weaknesses
- Kevin M. Woods, David D. Palkki and Mark E. Stout. (2011). THE SADDAM TAPES: the inner workings of a tyrant's regime. Cambridge University Press

• درس‌هایی از جنگ مدرن، آنتونی کوردمن، حسین یکتا، مرز و بوم، چاپ اول، ۱۳۹۰.